

3. Бернюков А. М. Юридична реальність як онтогносеологічна форма існування права (філософсько-методологічний аналіз) // Автореф. доктора юрид. наук, спеціальність 12.00.12 – філософія права: Львів. 2018. 36 с.

4. Закон України Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>

ПРЕЮДИЦІЯ ЯК МІЖГАЛУЗЕВИЙ ІНСТИТУТ

Зейналова А. Ф.

*студентка II курсу спеціальності 081 «Право»
факультету права, економіки та кібербезпеки
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Розвиток сучасного законодавства має бути заснованим, в тому числі, і на використанні здобутків юридичної техніки й технологій які забезпечують теоретичне підґрунтя механізму дії права. В цьому зв'язку, одним із важливих питань організації якісної юридичної діяльності є використання належної доказової бази в системі якої важлива роль відводиться преюдиції.

Аналіз норм українського законодавства дає можливість зробити висновок про відсутність нормативного закріплення дефініції преюдиції. На думку багатьох правознавців, інститут преюдиції відображається в нормативно-правових актах як одна з підстав звільнення від доказування [3, с. 134]. Отже, для того, щоб мати повне уявлення про суть та механізм застосування цього інституту, слід звернутися до пам'яток права та праць вчених, присвячених вивченню проявів феномену преюдиції від початку її існування до сучасного розуміння.

Необхідно визнати, що в першу чергу, преюдиція представляє собою результат розумової діяльності, умовивід, висновки компетентного суб'єкта правовідносин щодо юридичних фактів або змісту правових норм та порядку їх реалізації, які мають значення для вирішення справи. Такі висновки законодавством наділяються відповідною юридичною силою та використовуються у встановленому порядку.

Вищезазначене положення вказує на те, що преюдицією можуть бути не тільки судові рішення, але й рішення (висновки) інших компетентних органів, які містять достовірну інформацію про наявність або відсутність

юридичного факту, необхідного для вирішення справи (правового питання), а також тлумачення норм права та роз'яснень щодо практики їх застосування для правильного і однакового розуміння правозастосовувачем. Отже, в широкому розумінні преюдиція розглядається як зафіксовані відповідно до вимог законодавства компетентними суб'єктами правовідносин вмотивовані висновки щодо юридичних фактів, дослідження та доведення яких відбулося раніше чи на момент розгляду питання, або норм права та порядку їх реалізації, необхідні для вирішення питання, що розглядається.

Право має властивість системності. Для вираження цієї властивості права в юридичній науці використовується категорія «система права». Система права являє собою цілісне утворення, що складається з безлічі елементів, які є взаємозалежними і взаємообумовленими [2, с. 31].

Одним з елементів системи права є інститут права. Кожна галузь права складається не безпосередньо з юридичних норм, а з норм, об'єднаних у правові інститути, тобто таких сукупностей юридичних норм, що забезпечують цілісне самостійне регулювання групи відносин, функції в цьому регулюванні, втілюють у своєму змісті особливу юридичну конструкцію, деякі загальні положення, принципи.

Однак існують такі інститути права, котрі охоплюють норми різних галузей права, але регулюють взаємозалежні родові відносини. До таких інститутів належать комплексні інститути.

Слід погодитися із позицією О. І. Бережного, який визначає інститут преюдиції як комплексний, оскільки він включає норми різних галузей права, які передбачають єдиний порядок застосування преюдиціальних процедур [1, с. 37]. Саме при такому розумінні можна визначити місце, роль і призначення даного інституту в здійсненні правосуддя, отже ефективно і правильно його використовувати в практичній діяльності.

Недостатнє законодавче врегулювання застосування інституту міжгалузевої преюдиції є загрозою створення системи неправосудних рішень. Реалії життя, на жаль, свідчать про те, що досить часто судді припускаються помилок, не є рідкістю випадки винесення судом незаконних рішень, злочинних дій уповноважених на проведення розслідування осіб, що призводить до спотворення та скривлення доказової бази обставин справи, що, в свою чергу, має наслідком прийняття неправосудного рішення.

Преюдиція є дієвим міжгалузевим інститутом права, за умови його чіткої законодавчої регламентації, що регулює правові відносини у сфері доказування та сприяє пришвидшенню процесуальної діяльності. Як інститут права вона включає норми-дефініції, норми, що визначають її функцію і роль у системі правового регулювання та встановлюють

правила і механізм застосування під час провадження справи, але повного законодавчого закріплення вони не мають.

Підсумовуючи, слід зазначити, що преюдиція є міжгалузевим інститутом із притаманному йому сукупністю норм в яких містяться положення щодо особливостей процедур звільнення від доказування обставин які були встановлені належним чином. Будучи похідною категорією від фактичної презумпції істинності судового рішення преюдиція відіграє важливу роль в процесах розгляду юридичних справ.

Література:

1. Бережний О. І. Преюдиціальність судових рішень у кримінальних справах: [монографія]. Х.: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М. 2004. 176 с.
2. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. К. : Алента ; КНТ; ЦУЛ, 2009. 520 с.
3. Харитонов Є. О. Цивільний процес України. Навч. посібник. К.: Істина, 2012. 472 с.

ЮРИДИЧНА ДОКТРИНА В СИСТЕМІ ДЖЕРЕЛ ПРАВА

Карпов А. В.

*студент II курсу спеціальності 081 «Право»
факультету права, економіки та кібербезпеки
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Розвиток сучасного права має забезпечуватися системою якісних та ефективних джерел, які не тільки б були затребуваними суспільством, але й мали належний рівень наукового обґрунтування. В зв'язку із цим, доктрина у сучасному праві займає особливе місце, це зумовлено тим, що вона впливає на законодавчу, правозастосовну та правотлумачну діяльність.

О. Ф. Скакун під правовою доктриною розуміє «акт-документ, що містить концептуально оформлені ідеї, принципи, які розроблені вченими з метою вдосконалення законодавства, усвідомлені (сприйняті) суспільством, і підтримується (формалізується) державою» [3, с. 221].

Для того, щоб визначити місце правової доктрини в системі джерел (форм) права необхідно дослідити співвідношення усіх її компонентів. Так, нормативно-правові акти, нормативно-правові договори, міжнародно-правові акти (договори) та правова доктрина схожі в таких